

sokszor meg is nyilatkozik sokat hallott jelzők, szavak bosszantó ismétlődésében. Különösen ott, ahol az író, bizonyos nekilendülés után, egyszerre megtorpan, eltéved, de nem akar megállni. Minden versben egy a legfontosabb: érjen véget abban a pillanatban, amint a belső erők nem lendítik felfelé. Jobb egy értékes torzó, mint egy befejezett gics. A mondanivalónkkal ki kell lépünk önmagunkból, feljebb és túl kell lépünk önmagunkon, hogy a személyes élmény, a maga egyéni hatása mellett egy bizonyos többletet is hozzon: az újszerűség fényét. Ez nem mesterség, ez adomány. A tökéletes feloldódás nehéz, embert és életet kívánó adománya.

A versek nagy többségében erőteljes a nekilendülés (Szabad szél ujjong), sokszor azonban ezt az erőt, nem a bátor szavakban szeretnénk látni, hanem az érzések hullámszásában, amelyek, ha látszatra határozatlanok is, mély belső erők, harmóniák, tökéletesebb átélés irányítanak. Jó olvasni ilyen sorokat: «új gyümölcsök szunynyadó csecsemői», «víg fiúként füttyű-rész a szél», «ifjúságom kezét elengedem», «félénk nyarunk a messzeség ölében elbúvik», «a meztelen bokor melegre vágyva feltekint a napra», «örömkovácsok vidám kopácsolása». Ha ezek mellett a színek mellett van tompító szürke árnyék, de van hibátlan, friss hangulatforrásból táplálkozó vers is. Különösen szép: «Nyári mezők élete», «A fák», «Arasznyi lét», «Magányos férfi imája». Tanácsunk: a költő sohase törekedjék reminiscenciákra, fakuló és messzi hangulatok visszaidézésére, merítsen az élet friss forrásából. J. M.

Anyai oktatás. Bessenyei György által. A budapesti Csalogány-utcai Tanítónőképző-intézet ifjúságának kiadása. A *Magyar Irodalmi Ritkaságok* egyik újabb számát, *Bessenyei Anyai oktatás-át*, tanulóleányok rendezték

sajtó alá. A kiadásra választott könyv jól megfelelt e derék iskola jellegének: pedagógiai mű, szerzőjének egyénisége folytán azonban irodalmi jelentőségű is. Az *Anyai oktatás* Bessenyeinek egyik kevésbé ismert munkája. Bécsben jelent meg, 1777-ben, azóta újabb kiadása nem volt. Bessenyei úgy nyilatkozik előszavában, hogy a mű teljesen az övé. «Ha fordítás volna, annak szerzőjével menthetném magamat a gondolatok gyengeségében és a fáradt ékesenszólásban; de mindenre nézve tulajdonom lévén, lehető gyalázatjának elviselésére is el kellett magamat tökéllenem, ha szerencséje nem lenne olvasóimnak tetszeni, kiknek jó igyekezetemet inkább, mint gondolataimat mentségemre ajánlván, szerencsés léteket is kívánom». *Eckhardt Sándor*: «Bessenyei és a francia gondolat» c. kiváló tanulmányában (Egyetemes Philológiai Közöny, 1919—1920.) rámutatott arra, hogy az *Anyai oktatás*, legalább részben, nem eredeti. Két fejezetét (II. és VII.) szószerint átvette Bessenyei egy angol író művéből (*Avis d'un père à sa fille par Mr. le Marquis d'Hallifax* traduit de l'Anglois), azonban a többiben is követi mintája tervét. Az eltérések érdekesek s jellemzők Bessenyeire. Kérdés, mennyiben önállóak a Hallifaxtól eltérő részletek? Valószínű, hogy ha a forráskutatás újabb hatásokat mutatna is ki e könyvre nézve, legszebb fejezeteinek egyéni értékét nem lehet kétségbevonni. Bessenyei Tudósítása a maga eredetiségéről s az a tény, hogy két fejezet idegen írótól való, eleinte zavarba hozta a növendékeket. De hamar átlátták, hogy az eredetiség fogalma a XVIII. században más volt, mint ma. Az *Anyai oktatás úttörő* könyv a magyar nőnevelés terén; megérdemli, hogy szakemberek bővebben foglalkozzanak vele s jelentőségét kimutassák. A Csalogány-utcai Tanítónőképző-intézet igazgatónöje, *Grynaeus Ida*, nagy szeretettel megírt elő-

szavában rámutat e lelkesen végzet-
ifjúsági kiadás pedagógiai jelentősé-
gére. *Sebestyén Erzsébet* tanár, aki a
másolás munkáját ellenőrizte s a sajtó
alá rendezést végezte, tájékoztatójá-
ban igen elevenen állítja elének Besse-
nyeit, a kölcsönzött és eredeti írókat, s a
mű irodalmára is kiterjeszkedik.

A kiadás minden dicséretet meg-
érdemel: lelkiismeretes és szép; meg-
határozó képe egy hagyománytisztelőben
s modern szellemben vezetett magyar
tanítónőképző-intézet komoly lelki-
világának. r.

**W. B. Seabrook : Hareos beduinok
között. (Dante.)**

Arabia a mesék földje, a ma embe-
rének szemüvegen át nézve is még
igen sok ismeretlen szépséggel és ti-
tokzatossággal szolgál. Seabrook a
feleségével együtt járt a beduinok sá-
traiban, a drúzok földjén, különböző
dervisek között, majd végül a jezidiki-
nél: az ördögimádóknál. Nem kalan-
dokat mesél el az olvasónak, hanem
népekkel, emberekkel ismerteti meg,
akik még ma is úgy élnek, akár a ke-
resztsháborúk idején és akiknek sá-
traiban mégis ott található már a
modern gépkultúra beszivárgott nyo-
mai: a távcső, a villanylámpa, a re-
volver, a fekete pápaszem.

Állattenyésztés és harccal egybe-
kötött rablás, ez a beduinok főfoglal-
kozása, de barátaik, akik közöttük
élnek, e büszke nép sok jótulajdonsá-
gát megismerik. Mert ma is régi törvé-
nyeik szerint élnek és ezek a törvények
szigorúak, mondhatnók spártaiak. A
faj tisztaságát keményen őrzik és a
hűtlenséget, de még a rágalmazást is
halállal büntetik.

Még szilajabb, még harciasabb a
drúzok népe, amelyről a szerző azt
írja, hogy a legbüszkébb, legvendég-
szeretőbb maroknyi feudális arisztok-
rácia a föld kerekén. Vallásuk titok-
zatos és misztériumait bármennyire

utánuk járt is, nem tudta meg senki-
től. Pedig elment a melewi dervisek-
hez is, meg az üvöltő dervisekhez is,
míg végül az ördögimádókat keresi fel.
De a nagy titkot nem tudja meg. A
mesék országútján autón megy, néme-
lyik vacsoráját olyan körülmények
között fogyasztja el, mintha az Ezer-
egyéjszaka, elevenült volna föl újra,
de nemcsak útjának külsőségeivel tud
érdeklődést kelteni az olvasóban, ha-
nem könyvének mély benső tartal-
mával is. m.

**Bodó Jenő : Raktartó Oroszország-
ban.** Nem novelláskötet, hanem napló.
Az eseményeket hűen, becsületesen
mondja el. Érdekes és rendkívüli idő-
ben és helyen élt, — ez ad a könyvnek
is létjogosultságot — tehát az esemé-
nyek is érdekesek. Leírni nem tud sem
vidéket, sem lelkiállapotot. Általában
válogatás nélkül mindent közöl az
olvasóval. Nem hangsúlyozza a fonto-
sat és nem tolja háttérbe a lényegte-
lent. Az események közlésénél ez nem
olyan bántó, mint leírásaiban. Tár-
gyilagos dokumentumnak látszik ez a
könyv, amelyet minden művészet és
magasabb szempont nélkül írt meg
írója. F. I.

**Somogyi János : Lehullott a rezgő
nyárfa . . .** A szerző édeskés szerelmi
történeteket ír, amelyekben valami-
lyen kis oknak van csodálatos nagy
hatása, vagy mondvacsinált bonyodal-
mat okoz valamilyen (nem a sze-
replőket, hanem az olvasót) bosszantó
félreértés. De azért mindig egymásra-
találnak az egymást kereső ifjú szívek.
Kesergő mélabú és jóhiszemű ember-
ábrázolás azok a tulajdonságok, ame-
lyek rokonszenvet ébresztenek az ol-
vasóban. Sajnos ez a szimpátia nem
elég nagy ahhoz, hogy eltakarja a tör-
ténetek mesterkéltségét és a mondani-
való hiányát. F. I.